

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta "Luonnos: Ehdotus neuvoston direktiiviksi ydinlaitosten ydinturvallisuutta koskevan yhteisön kehityksen perustamisesta annetun direktiivin 2009/71/Euratom muuttamisesta"

COM(2013) 343 final

(2013/C 341/21)

Esittelijä: **Richard ADAMS**

Euroopan komissio päätti 13. kesäkuuta 2013 Euratomin perustamissopimuksen 31 ja 32 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta

Luonnos: Ehdotus – neuvoston direktiivi ydinlaitosten ydinturvallisuutta koskevan yhteisön kehityksen perustamisesta annetun direktiivin 2009/71/EURATOM muuttamisesta

COM(2013) 343 final.

Asian valmistelusta vastannut "liikenne, energia, perusrakenteet, tietoyhteiskunta" -erityisjaosto antoi lausuntonsa 2. syyskuuta 2013.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 18.–19. syyskuuta 2013 pitämässään 492. täysistunnossa (syyskuun 18. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 160 ääntä puolesta ja 9 vastaan 15:n pidättyessä äänestämästä.

1. Päätelmät ja suositukset

1.1 ETSK suhtautuu myönteisesti oikea-aikaisesti tehtäviin ydinturvallisuudirektiivin muutoksiin, jotka ovat seurausta Eurooppa-neuvoston komissiolle antamasta tehtävästä harkita ja ehdottaa tarpeellisia lainsäädäntömuutoksia Fukushima onnettomuuden jälkeen. Sittemmin Euroopan ydinvoimalaitosten stressitesteissä on tunnistettu osa-alueita, joihin on kiinnitettävä huomiota. Ydinturvallisuus on EU:lle tärkeä rajatylittävä kysymys. Kansalaisten näkemyksillä tästä asiasta on huomattava vaikutus kansallisiin politiikkoihin. Kansalaiset odottavat oikeutusti todistettavissa olevia tiukkoja standardeja ja johdonmukaisuutta.

1.2 Komitea panee tyytyväisenä merkille, että tässä ehdotuksessa on puututtu useisiin kysymyksiin, joita on nostettu esille komitean aiemmissa ydinturvallisuuslausunnoissa⁽¹⁾. Niihin kuuluvat jäsenvaltioiden välistä yhdenmukaistamista koskevan lähestymistavan vahvistaminen, sääntelyyn liittyvän vastuun, toimivallan ja valmiuksien selventäminen, kansallisten sääntelyviranomaisten riippumattomuus ja laitosalueen valmiusjärjestelyihin ja -tilanteisiin liittyvät toimet. Komitea suhtautuu erityisen myönteisesti yleistä avoimuutta koskevan lähestymistavan vahvistamiseen ja pyrkimykseen sisällyttää tietyt velvollisuudet tarpeellisina ja mahdollisesti tehokkaina välineinä kansalaisia askarruttavien kysymysten ratkaisemiseksi.

1.3 Komitea on erityisen tyytyväinen siihen, että vastuuseen, toimivaltaan, soveltamiseen ja riippumattomuuteen kansallisessa sääntelyssä nähden sovellettavaa toimintamallia on tehostettu merkittäväällä tavalla, mikä vahvistaa kaikkia näitä osa-alueita ja tarjoaa myös tuki- ja varmennusmekanismeja.

1.4 Laajennettu määritelmiä koskeva artikla selventää tulkintaa ja auttaa parantamaan lainsäädännön täytäntöönpanokelpoisuutta, vaikka on varmistettava, että teksti on yhteensopiva WENRAn (Länsi-Euroopan ydinalan sääntelyviranomaisten järjestö) ja IAEA:n (Kansainvälinen atomienergiäjärjestö) vastaavien määritelmien kanssa ja että se pidetään tarvittaessa ajan tasalla, jotta teksti säilyy yhdenmukaisena kansainvälisesti sovitun terminologian kanssa.

1.5 Komitea panee merkille laitosalueen valmiusjärjestelyihin ja -toimintaan liittyvien säännösten vahvistamisen. Laitosalueen ulkopuolista hätävalmiutta koskevan tilanneraportin valmistamisen jälkeen on ryhdyttävä ripeisiin toimenpiteisiin raportin suositusten mukaisesti. Kyseessä on asia, josta EU:n kansalaiset ovat erityisen huolissaan ja joka edellyttää kiireellisten ja tehokkaiden lisätoimenpiteiden käyttöönottoa.

1.6 Väestölle tiedottamista ja avoimuutta koskevia säännöksiä vahvistetaan, mutta jäsenvaltioita olisi vaadittava varmistamaan, että kansalaisia ja kansalaisyhteiskunnan järjestöjä tuetaan käytännöllisellä ja aktiivisella tavalla kehitettäessä yhdessä sääntelyviranomaisen kanssa osallistavia menettelyjä, joiden avulla lisätään yleisön osallistumista suunnitteluun, valvontaan ja päätöksentekoon.

1.7 Komitea arvostaa komission ripeää toimintaa tämän direktiivin muuttamiseksi. Komitea panee myös merkille, että Fukushima onnettomuudesta opittujen asioiden kansainvälinen arviointi on yhä käynnissä ja että nykyisen ydinturvallisuudirektiivin täytäntöönpanon tarkistamisen yhteydessä voi tulla aikanaan esille uusia turvallisuusnäkökohtia. Kaikki osapuolet ovat sitoutuneet jatkuvaan parantamiseen, ja kokemus osoittaa, että ydinturvallisuutta tullaan vahvistamaan jatkossakin.

⁽¹⁾ EUVL C 306, 16.12.2009, s. 56–63.
EUVL C 218, 23.7.2011, s. 135–139.
EUVL C 44, 15.2.2013, s. 140–146.

2. Johdanto

2.1 ETSK totesi vuonna 2009 antamassaan lausunnossa ehdotetusta ydinturvallisuutta koskevasta yhteisön kehyksestä⁽²⁾ olevansa huolissaan siitä, että riittävän yksimielisyyden aikaansaaminen ja saavuttaminen ensimmäisen ydinturvallisuudirektiivin hyväksymiseksi (2009/71/Euratom) kesti niin kauan. Ydinturvallisuuteen liittyvistä teknisistä ongelmista 22. heinäkuuta 1975 annetussa neuvoston päätöslauselmassa oli vaadittu asianmukaisia toimenpiteitä ja yhdenmukaistettua lähestymistapaa yhteisön tasolla. Sen sijaan vuoden 2009 direktiiviin ehdotettujen tarkistusten esittämiseen kului 34 vuoden sijasta vain neljä vuotta.

2.2 Tähän tahdin muutokseen on monia syitä. Ehdotetut tarkistukset ovat pääasiassa seurausta Fukushima Daiichin ydinvoimalaan maaliskuussa 2011 iskeytyneen hyökyäallon jälkeen Euroopassa suoritettuja laajoja stressitestiohjelmaa koskevasta raportista. Japanissa paljastui onnettomuuden seurauksena useita teknisiä, toiminnallisia ja sääntelyllisiä puutteita ja virheitä. Tarkistukset heijastavat kuitenkin myös ennen vuotta 2009 esitettyjä huolenaiheita, joita ei voitu sisällyttää alkuperäiseen direktiiviin sääntelyviranomaisten, jäsenvaltioiden ja ydinvoimateollisuuden näkemysten vuoksi. Sen lisäksi, että Fukushima mahdollisti näiden kysymysten pohtimisen uudelleen, sillä oli myös merkittävä ja suora vaikutus ydinpolitiikkaan useissa jäsenvaltioissa.

2.3 Tässä lausunnossa tuodaan esille Euroopan talous- ja sosiaalikomitean vastuu välittää yleisesti kansalaisyhteiskunnan näkemyksiä ja huolenaiheita. Tässä tapauksessa vastuu on entistä suurempi Euratomin perustamissopimuksen 31 artiklan (terveys ja turvallisuus liittyvät kysymykset) perusteella, koska sen mukaan komitean lausunto on ensisijainen vaatimus. Komitea on aiemmin todennut, että koska ydinturvallisuudirektiiveihin sisältyy merkittäviä työntekijöiden terveyteen, ympäristöön ja kansalaisten turvallisuuteen (häätävalmius) liittyviä kysymyksiä, joita EU käsittelee Euroopan unionista ja sen toiminnasta tehtyjen sopimusten nojalla, näitä asioita voitaisiin käsitellä Euratomin perustamissopimuksen sijaan mieluummin perussopimusten nojalla. Tämä parantaisi lisäksi demokraattista uskottavuutta, koska päätökset olisi tehtävä yhteispäätösmenettelyssä Euroopan parlamentin kanssa.

2.4 Osa kansalaisista on yhä huolissaan Euroopan alueella toiminnassa olevasta 132 ydinvoimalasta. Vaikka asenteet vaihtelevat jäsenvaltioittain, ydinvoimalat saattavat aiheuttaa edelleen huolta, ja ulkoiset tapahtumat voivat lisätä sitä merkittäväällä tavalla. Monet kansalaiset etsivät varmistusta ymmärrettävässä ja luotettavassa muodossa ja kääntyvät EU:n puoleen, koska EU:lla on laaja kokemus ja pääasiassa hyvä maine julkisen turvallisuuden parantamisessa ja lujittamisessa. Fukushima osoitti merkittäväällä tavalla, että *absoluuttisen* turvallisuuden käsitettä, joka oli Japanissa suuntauksena teknologian ja instituutioiden osalta, ei voida enää ylläpitää. Kaikkien lainsäädäntötoimien haasteena on, onnistutaanko niiden avulla tukemaan turvallisuutta koskevaa *suhteellista* lähestymistapaa, jonka avulla voidaan säilyttää kansalaisten luottamus. Luottamus perustuu siihen, miten riskit havaitaan ja kuinka tehokkaita suoja- tai lievennystoimenpiteet ovat. EU:ssa ei ole vielä täysin yhdenmukaistettuja turvallisuuskäytäntöjä, ja kansalaiset ovat huolissaan silloin,

kun heidän mielestään naapurimaan turvallisuuskäytännöt tai niiden täytäntöönpanotoimet ovat heidän kotimaataan alhaisemmalla tasolla. On ymmärrettävää, että yksi ratkaisu tällaiseen vaihteluun voisi olla EU-tason toimivaltaisen viranomaisen perustaminen.

2.5 Ydinturvallisuus kuuluu kaikissa jäsenvaltioissa ydinlaitoksen haltijalle, joka toimii kansallisen sääntelyelimen valvonnan kehyksen puitteissa. Fukushima nosti esille kysymyksiä monista eri asioista, joita ovat muun muassa laitosten suunnittelu ja suojoitimet, lievennystoimet, häätävalmius, tiedotus, inhimilliset virheet, hallinto, avoimuus ja sääntelyn valvonta. Stressitesteissä ja niitä seuranneissa raporteissa puututtiin seurauksiin, joita erällä näistä kysymyksistä voi olla Euroopan ydinvoimailoille ja ydinturvallisuudelle.

2.6 Ydinturvallisuus on rajatylittävä asia, ja EU on ryhtynyt toimenpiteisiin, koska kansainväliset turvallisuuskäytännöt ja ydinturvallisuutta koskevat sopimukset eivät joko ole oikeudellisesti sitovia tai suoraan laillisesti täytäntöönpanokelpoisia. Käsiillä olevat ehdotetut muutokset ovat seurausta Eurooppa-neuvoston komissiolle antamasta tehtävästä tarkistaa nykyistä lainsäädäntöä ja sääntelyä ja ehdottaa mahdollisesti tarvittavia parannuksia.

3. Tiivistelmä komission ehdotuksesta

3.1 Ehdotus on nykyisen ydinlaitosten turvallisuutta koskevan lainsäädännön ja sääntelyn tarkistus, jossa pyritään takamaan ydinturvallisuuden ja sen valvonnan johdonmukaiset ja tiukat vaatimukset. Stressitestien ja Fukushimasta saatujen opettusten perusteella komissio ehdottaa, että EU:n ydinturvallisuutta koskeva kehys mukautetaan tietyiltä osin ja mahdollisuuksien mukaan viimeisimpien teknisten vaatimusten mukaiseksi ja että avoimuutta lisätään.

3.2 Kansallisten sääntelyviranomaisten valtuuksia ja riippumattomuutta vahvistetaan, ja niille annetaan merkittävämpi asema ja tueksi asiantuntija-apua ja asianmukaiset resurssit. Sääntelyviranomaisten on kehitettävä ja julkaistava yhdessä ydinlaitosten haltijoiden kanssa strategia kansalaisille suunnatun tiedotuksen järjestämiseksi erityisesti onnettomuustilanteissa, mutta myös tavallisissa toimintaolosuhteissa. Kansalaisille tarjotaan mahdollisuus osallistua tiiviimmin ydinlaitosten lupamenettelyyn.

3.3 Ydinvoimaloiden sijoittamiseen, suunnitteluun, rakentamiseen, tilaamiseen, käyttöön ja käytöstä poistamiseen sovelletaan uusia turvallisuustavoitteita, ja käyttöön otetaan kuuden vuoden välein järjestettävien ydinlaitosten vertaisarviointien EU:n laajuinen järjestelmä. Vertaisarviointien perusteella laaditaan tekniset suuntaviivat ydinturvallisuuden parantamista varten.

3.4 Uudet ydinvoimalat on suunniteltava siten, että reaktori sydämen vahingoittuminen ei aiheuta vaikutuksia laitoksen ulkopuolella, ja jokaisella laitoksella on oltava hyvin suojattu häätävalmiuskeskus ja tiukat onnettomuustilanteiden hallintaa koskevat ohjeet.

(²) EUVL C306, 16.12.2009, s. 56–63.

4. Yleistä

4.1 ETSK on seurannut tiiviisti ydinturvallisuudesta käytävää keskustelua, stressitestimenettelyä ja sen jälkeistä kehitystä. Lausunnossaan lopullisesta raportista ydinvoimaloiden stressitesteistä⁽³⁾ ETSK vaati huomattavien tarkistusten tekemistä vuoden 2009 direktiiviin. Euroopan komissio toi myös selvästi esille omat direktiiviä koskevat tavoitteensa stressitestejä koskevassa kertomuksessaan⁽⁴⁾. Komissio määritteli seuraavat neljä aluetta, joiden osalta ydinturvallisuudirektiiviä on tarkistettava:

- turvallisuuteen liittyvät menettelyt ja järjestelyt
- ydinvalvontaviranomaisten rooli ja toimintavalmiudet
- avoimuus ja seurattavuus
- seuranta ja todentaminen.

Lyhyt katsaus siihen, onko näihin neljään osa-alueeseen liittyvien tavoitteiden saavuttamisessa onnistuttu, esitetään tekstijaksoissa 6.

4.2 Käsillä oleva ehdotus sisältää yli 90 nykyiseen direktiiviin tehtävää tarkistusta, joista osa on merkittävän pituisia ja sisältöltään huomattavia. Direktiivin laaja johdanto-osa tarjoaa ohjasta direktiivin perusteluiden ja käytännön täytäntöönpanon tulkintaan. Huomautettakoon tosin, että direktiivin artikkelit muodostavat itse tekstin sisällön, jota tässä lausunnossa käsitellään.

4.3 ETSK toteaa, että tekstissä käytetty sanamuoto "käytännöllisin toimenpitein mahdollista" – vaikka se on selitetty laajasti – voi antaa liikaa painoarvoa taloudellisille tai poliittisille seikoille. Vaihtoehtoisesti voitaisiin käyttää sanamuotoa "paras käytettävissä oleva tekniikka (BAT)" ja "parhaat sääntelykäytännöt (BRP)", mutta tällä olisi huomattavia kustannusvaikutuksia.

4.4 ETSK huomauttaa, että vaikka komissio toteaa, että direktiivien avulla olisi varmistettava, että uudet ydinvoimalat suunnitellaan siten, että reaktorisydämen vahingoittuminen ei aiheuta vaikutuksia laitoksen ulkopuolelle, nykyisten teknisten ja tieteellisten näkemysten mukaan näin pitkälle menevää vaatimusta ei voida toteuttaa, sillä kaikkien laitoksen ulkopuolisten vaikutusten poistaminen kokonaan on käytännössä mahdotonta.

5. Erityistä

5.1 Alkuperäistä direktiiviä vahvistetaan, laajennetaan ja selvennetään tällä muutosdirektiivillä, jossa puututaan useisiin erityisiin huolenaiheisiin, jotka liittyvät turvallisuuskysymyksiä koskevaan kansalaisten luottamukseen. Komitea suhtautuu myönteisesti erityisesti seuraaviin seikkoihin:

— Termien määritelmiä laajennetaan ja selkiytetään 3 artiklassa erityisesti mahdollista epävarmuutta aiheuttavien osin. Esimerkiksi termin "käytännössä poissuljettu" määrittelyä selkiyttämällä vähennetään merkittävästi mahdollista monitulkintaisuutta ja lisätään kansalaisten luottamusta johdonmukaiseen lähestymistapaan. On kuitenkin varmistettava, että terminologia on yhdenmukainen IAEA:n ja WENRAn vastaavien määritelmien kanssa ja että sitä ajanmukaistetaan tarvittaessa.

— Esitetään erityisvaatimus, jonka mukaan turvallisuusjärjestelyjen on katettava ydinlaitosten elinkaaren kaikki vaiheet (4 artiklan 1 kohdan a alakohta).

— Säilytetään kansallisten sääntelyviranomaisten oikeudellisen riippumattomuuden periaate ja vahvistetaan viranomaisia huomattavasti sisällyttämällä direktiiviin erillinen viittaus riippumattomuuteen poliittisista intresseistä, säännös asianmukaisesta, viranomaisten itsenäisesti hallinnoimasta arvostuksesta ja riittävien asiantuntijaresurssien järjestämisestä (5 artiklan 2 kohta) sekä selkeämpi oikeudellisten valtuuksien määritelmä (5 artiklan 3 kohta).

— Sisällytetään mukaan "syvyysuuntaista turvallisuutta" koskevien vaatimusten varmentaminen ja selkeä määritelmä termille (6 artiklan 3 kohta).

— Vaaditaan, että toimiluvan hakijoiden on toimitettava turvallisuudesta yksityiskohtaista näyttöä, jonka on vastattava laajuudeltaan vaaran suuruutta (6 artiklan 4 a kohta).

— Turvallisuutta koskevien laajojen valmiuksien ylläpitämiseen liittyvä vaatimus laajennetaan koskemaan myös alihankkijoita (6 artiklan 5 kohta).

— Sisällytetään mukaan laitosalueen valmiusjärjestelyitä ja -toimintaa tukevat järjestelyt (7 artikla).

5.2 ETSK suhtautuu myönteisesti 8 artiklan uuteen otsikointiin ja laajentamiseen siten, että siinä käsitellään nyt avoimuutta, sekä uuteen 2 jaksoon, jossa määritellään erityiset veloitteet. 8 artikla oli aiemmin otsikoitu "Tiedottaminen väestölle", ja se oli laajuudeltaan hyvin rajattu. Nyt 8 a – 8 f artiklan ja 3 artiklan laajennetut määritelmät muodostavat yhdessä lähes puolet muutetun direktiivin tekstistä. Näiden säännösten olisi tehostettava oikeudellista täytäntöönpanoa, vaikka eräät osa-alueet jäävät avoimiksi erilaisille tulkinnoille. On erityisen rohkaisevaa nähdä, miten laajoja uudet ehdotetut säännökset ovat ja miten niillä voidaan edistää merkittävästi kansalaisten ymmärrettävien huolenaiheiden ratkaisemista. Erityisesti voidaan mainita seuraavat:

— velvollisuus laatia ja toteuttaa avoimuusstrategia, joka kattaa kaikki mahdolliset tilanteet (8 artiklan 1 kohta)

⁽³⁾ EUVL C 44, 15.2.2013, s. 140–146.

⁽⁴⁾ COM(2012) 571 final.

- tiedottamisen painottaminen ja viittaus kansainvälisiin velvoitteisiin (8 artiklan 3 kohta); vaikka asiaa ei ole mainittu direktiivin tekstissä, sen johdanto-osassa todetaan, että asiantuntijoiden kanssa käydyssä ajatustenvaihdossa, johon ETSK on osallistunut, on vahvistettu, että yleisöllä on erittäin merkittävä asema päätöksentekomenettelyissä ja Århusin yleissopimuksen määräysten täytäntöönpanossa
- vahva tuki tiukemmille turvallisuustavoitteille ja -menetelmille (8 a – 8 c artikla)
- laitosalueen valmiusjärjestelyihin ja -toimintaan liittyvien vaatimusten (yhdessä 7 artiklan kanssa) kehittäminen (8 d artikla)
- kansainvälisiä vertaisarviointeja koskevan vaatimuksen laajentaminen (8 e artikla).

5.3 ETSK panee merkille, että tärkeää aihetta, joka koskee laitosalueen ulkopuolisia valmiusjärjestelyjä ja tiedonvälitystä kriisitilanteissa, ei ole käsitelty tässä direktiivissä, mutta niitä tarkistetaan parhaillaan, ja kertomus suositukseineen on tarkoitus esittää vuoden 2013 loppuun mennessä. Kaikki näitä suosituksia koskevat tarpeelliset toimenpiteet olisi toteutettava kiireellisesti.

5.4 Ydinlaitosten suojelemista terrori-iskuilta käsiteltiin erillään stressitestiohjelmasta, ja asiasta raportoitiin Eurooppa-neuvostolle vuonna 2012. Jäsenvaltiot katsovat, että turvallisuuskyvykset kuuluvat kansalliseen toimivaltaan ja ovat ydinturvallisuudirektiivin säännösten ulkopuolella. Todettakoon, että Japanin ydinasioista vastaava sääntelyviranomainen on päättänyt pyytää Fukushimaa jälkeisten arviointien yhteydessä kaikkia ydinvoimaloita ryhtymään asianmukaisiin toimenpiteisiin, joiden avulla varmistetaan laitosten suojeleminen mahdollisilta terrori-teoilta.

5.5 Direktiivissä laajennetaan jossain määrin lainsäädännöllisiä vaatimuksia. On tärkeää, että uudet vaatimukset ovat tarpeellisia, oikeasuhteisia ja että ne on laadittu väestön turvallisuuden varmistamiseksi. ETSK katsoo, että muutospäätöksissä on saatavutettu asianmukainen tasapaino.

6. Poistaako ehdotus nykyisen direktiivin havaitut heikkoudet?

6.1 Jäsenvaltioiden välillä yhä esiintyvien erojen vuoksi ydinturvallisuuteen liittyvä lähestymistapa ei ole johdonmukainen. Komissio on määritellyt tämän tärkeäksi havainnoksi ja todennut, että se voidaan korjata lainsäädännön avulla. Komissio korostaa teknisistä vaatimuksista ja turvallisuustarkastusten suorittamisen tavoista sopimista koskevien kodifioitujen EU:n mekanismien puutetta. Tarkistetussa 8 f artiklassa luodaan tällainen

mekanismi, mutta ETSK katsoo, että lause, jonka mukaan jäsenvaltioiden on "toimivaltaisten valvontaviranomaisten tuella yhdessä kehitettävä ja vahvistettava suuntaviivoja", on epätarkka, eikä se ratkaise tätä kysymystä riittävällä tavalla. Tämän lähestymistavan tehokkuutta olisi siksi seurattava ja jos vakavia epäilyksiä ilmenee, olisi harkittava EU:n ydinturvallisuuden sääntelyviraston perustamista. Tällainen lähestymistapa voisi tarjota merkittäviä etuja pienemmille jäsenvaltioille, joille tarjoutuisi mahdollisuus hyödyntää osaamista ja resursseja.

6.2 Kansallisten sääntelyelinten riippumattomuus, jaetut vastualueet, koordinoinnin puute, riittävien resurssien tarjoaminen ja toimivaltuuksien määrittelemisen ovat kaikki osa-alueita, jotka edellyttävät toimenpiteitä. Tarkistetussa 5 artiklassa säädetään tarkemmat jäsenvaltioita koskevat oikeudelliset vaatimukset. Niiden tulisi edistää merkittävällä tavalla edellä mainittujen kysymysten ratkaisemista. Kansallisten sääntelyelinten riippumattomuus ja toimivalta on kuitenkin varmennettava kiireellisesti. Tämä on yksi komission kertomuksessa erityisesti esiin nostetuista kysymyksistä. Varmennaminen olisi nähtävä toiminnan tehostamisena sen sijaan, että se nähtäisiin puuttumisena kansallisten sääntelyelinten riippumattomuuteen, eikä varmentamista olisi jätettävä kymmenen vuoden välein suoritettavien itsearviointien ja niitä täydentävien kansainvälisten vertaisarviointien varaan. ETSK ehdottaa, että arviointi ja vertaisarviointi olisi suoritettava kaikissa jäsenvaltioissa viimeistään vuoden 2018 loppuun mennessä ja sen jälkeen kuuden vuoden välein.

6.3 EU:n tason valvonta- ja varmennusmekanismit on rajoitettu tällä hetkellä kansallisen ydinturvallisuuskehyksen ja toimivaltaisten viranomaisten vertaisarviointeihin. Tarkistetun direktiivin 2 a luvussa laajennetaan huomattavasti kansainvälisten vertaisarviointien soveltamisalaa, mikä on tervetullut muutos. Kuuden vuoden välein suoritettava arviointi yhdestä tai useammasta erityisaiheesta näyttää kuitenkin jättävän avoimeksi mahdollisuuden sille, että joitakin osa-alueita ei tutkita syvällisesti vuosikymmeniin. Komitea ehdottaakin, että aihekohtaiset arvioinnit suoritettaisiin yhtäaikaaisesti kolmen vuoden välein tehtävien ydinturvallisuutta koskevan yleissopimuksen arviointien kanssa. Kansalaiset olisi otettava mukaan avoimuussitoumuksen mukaisesti myös keskusteluihin siitä, mistä aiheista arvioinnit tehdään.

6.4 Väestölle tiedottamista ja avoimuutta on tarkistetussa direktiivissä painotettu huomattavasti enemmän, ja siihen on sisällytetty useissa tapauksissa erityisiä vaatimuksia, joilla korvataan nykyiset yleiset vaatimukset. Yksittäisten kansalaisten tai kansalaisyhteiskunnan järjestöjen on kuitenkin käytännössä vaikea osallistua julkisiin kuulemismenettelyihin ja tiedotusmekanismeihin. Kansalaisten osallistumisen tehokkuus on nähty kahdessa kokouksessa, jotka ENSREG järjesti stressitesteihin liittyen. ETSK ehdottaa, että jäsenvaltioita vaaditaan varmistamaan, että kansalaisia ja kansalaisyhteiskunnan järjestöjä tuetaan aktiivisesti kehitettäessä yhdessä sääntelyviranomaisen kanssa osallistavia menettelyjä, joiden avulla toteutetaan kansalaisten osallistaminen ja konsultointi suunnittelun, valvonnan ja päätöksenteon yhteydessä. Tämän olisi koskettava myös laitosten käyttöä virallista tai *de facto* -pohjalta tapahtuvaa pidentämistä. Laaditut menettelyt, kuten RISCMin avoimuusmalli (http://www.karita.se/our_approach/riscom_model.php), voisivat tarjota riippumattomasti toteutettuina tehokkaita keinoja.

6.5 Ymmärrys kattavasta lähestymistavasta ydinturvallisuuteen parantuu jatkuvasti. Eettisistä, sosioekonomisista ja psykologisista tekijöistä on tullut entistä hyväksyttävämpiä Fukushima-onnettomuuden jälkeen seuranneen intensiivisen keskustelun seurauksena. Komitea katsoo, että muut energiantuotannon ja -käytön alat voivat myös hyötyä tällaisesta arvioinnista erityisesti siirtymävaiheen ja maailmanlaajuisen paineen aikoina.

Bryssel 18. syyskuuta 2013

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja*
Henri MALOSSE
